

17.5.2022

Helsingin kaupungin sosiaali- ja terveyslautakunta

PL 10

00099 HELSINGIN KAUPUNKI

Pöytäkirjanote 4.5. / § 83 Sääntökirja vammaisten henkilökohtaisen avun palvelusetelille

SÄÄNTÖKIRJA VAMMAISTEN HENKILÖKOHTAISEN AVUN PALVELUSETELILLE

Päätös, johon oikaisuvaatimus kohdistuu

Helsingin Kaupungin sosiaali- ja terveystoimialan toimialajohtajan 5.4.2022 tekemä päätös § 83 (liite 1), sääntökirjavammaisten henkilökohtaisen avun palvelusteli.

Oikaisuvaatimuksen tekijä

Helsingin Invalidien Yhdistys ry
Voudintie 6
00600 HELSINKI
09 7206 240

Vaatimukset Helsingin Kaupungin sosiaali- ja terveystoimialan toimialajohtajan 5.4.2022 tekemä päätös on kumottava tai muuttaa tehtyä päätöstä niin, että se ei ole ristiriidassa vammaispalvelulain kanssa eikä sosiaali- ja terveydenhuollon palvelusetelilain vastainen.

Oikaisuvaatimuksen perustelut

Tehty viranhaltijapäätös on kumottava, sillä tehty päätös on lainvastainen.

Sosiaali- ja terveystoimialan toimialajohtajan tekemässä päätöksessä on hyväksytty vammaisten henkilökohtaisen avun palvelustelin sääntökirja.

17.5.2022

Sääntökirja on asiakirja, jolla Helsingin kaupungin sosiaali- ja terveystoimiala asetta palveluntuottajille palvelusetelilain 5 §:n tarkoittamat hyväksymiskriteeri ja velvoittaa palveluntuottajaa noudattamaan sääntökirjanmääräyksiä sekä sisältää palvelusetelin arvon.

Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelusetelilain 7 §:n 1 momentin mukaan kunnan tulee määrätä palvelusetelin arvo niin, että se on asiakkaan kannalta kohtuullinen. Kohtuullisuutta arvioitaessa on otettava huomioon kustannukset, jotka aiheutuvat kunnalle vastaavan palvelun tuottamisesta kunnan omana tuotantona.

Kun kysymys on kunnan lakisääteisestä tehtävästä ja asiakkaan subjektiivisen oikeuden, kuten henkilökohtaisen avun, toteutumisesta, kunnan on huolehdittava siitä, että vaikeavammaiselle henkilöllä on mahdollisuus saada palveluja siinä laajuudessa ja sellaisin toimintamuodoin, kuin häntä koskevassa päätöksessä on päätetty. Silloin kun kunta on järjestänyt palvelun palvelusetelillä, sen on huolehdittava siitä, että palvelusetelillä järjestettävän palvelu täyttää asiakkaalle tehdyn päätöksen ja palvelusuunnitelman mukaisesti tarvittavan palvelun.

Oikeusasiamiehen ratkaisukäytännössä on todettu, että palvelusetelin arvo tulee mitoittaa sellaiseksi, että vaikeavammaisen henkilö saa sillä tosiasiallisesti välttämättömän avuntarpeensa turvattua siinä laajuudessa ja sellaisin toimintamuodoin, kun häntä koskevassa päätöksessä ja palvelusuunnitelmassa on määritelty. Vaikka kunnalla on oikeus päättää palvelujen järjestämistavasta, ei valittu järjestämistapa saa estää tai kaventaa yksittäisen vammaisen henkilön subjektiivisen oikeuden toteutumista siinä laajuudessa, kun häntä koskevassa päätöksessä on määrätty.

Päätetyssä sääntökirjassa on edelliseen sääntökirjaan nähden lisätty palveluntuottajalle veloitteita. Sääntökirja edellyttää palveluntuottajalta mm. seuraavia toimia, jotka pitäisi pystyä kattamaan palvelusetelin arvolla avustajan henkilökustannuksen lisäksi:

- markkinointi
- henkilöstön ammattitaidon säilyttäminen ja kehittämien (mm. täydennyskoulutus)

17.5.2022

- palvelutuotannosta vastaavan henkilön kustannukset, jolta edellytetään vähintään sosiaali- tai terveydenhuoltoalan alemmaa korkeakoulututkintoa.
- avustajien riittävästä ensiapuvalmiuksien ylläpitäminen
- reklamaatioiden käsittely
- sopimusten valvonta
- omavalvontasuunnitelman tekeminen ja päivittäminen
- auditointikäynnit
- asiakaskyselyt
- tiedottaminen Helsingin kaupungille
- sopimusten tekeminen
- palvelutapahtumien kirjaaminen

Sääntökirjan mukaan palveluntuottajan on sitouduttava tuottamaan laadullisesti hyvää palvelua sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista annetun lain (812/2000) mukaisesti. Samoin sääntökirjassa mainitaan myös, että palvelun järjestäjän olisi pyrittävä toteuttamaan avustaminen saman/samojen avustajien toimesta.

Nämä kaksi em. velvoitetta ovat selvästi ristiriidassa palvelusetelin arvojen kanssa. Koska palvelusetelin arvot ovat määrätyillä ajoilla pienemmät kuin kokeneen työntekijän suorat henkilöstökulut, niin tarkoittaa tämä sitä, että silloin palvelun tuottaminen on selkeästi tappiollista.

Sääntökirjan palvelusetelin arvojen perusteella, palvelun tuottaminen ei-tappiollisen tuloksen tekemiseksi edellyttää sitä, että palveluntuottaja käyttää aina ja kaikissa tilanteissa henkilöitä, jolle maksetaan TES:n mukaista minimipalkkaa, eli siis aloittelevia avustajia kokeneiden sijaan sekä työntekijöiden uusiutumista vähintään 5 vuoden välein, jotta vältetään kokemuslisien maksamiselta.

Päätetyssä sääntökirjassa palvelusetelin arvoksi on esim. sunnuntai ja pyhäpäivinä klo 18-21 välisenä aikana päätetty 41,50 euroa/tunti. Yksityisen sosiaalipalvelualan TES:n mukainen tuntipalkka kyseisenä aikana oli 24,47 €/h 30.4.2022 päättyneessä työehtosopimuksessa. Kun em. tuntipalkkaan lisätään henkilönsivukulut 1,7-kertoimella, niin silloin henkilön tuntikustannus sivukuluineen on 41,59, joka on kyseisen sääntökirjan palvelusetelin arvoa suurempi.

17.5.2022

Jos avustajana on kokenut työntekijä, jonka perustuntipalkka kokemulisineen on 12,67, niin silloin hänen tuntikustannus sivukuluineen kyseisenä aika on 46,31 eli lähes 5 euroa korkeampi kuin palvelusetelin arvo päätetyssä sääntökirjassa. Ja pitänee muistaa, että nämä esimerkki laskelmat on laskettu 30.4.2022 päättyneen TES:n mukaan.

Koska sääntökirjan palvelusetelien arvojen mukaan, osa tunneista on selkeästi palvelu tuottajalle tappiollisia, niin tämä vääjäämättä johtaa siihen, että palveluntarjoajien ei ole kannattavaa eikä mahdollista tuottaa palveluita kyseisenä aika. Näin ollen voidaan todeta, että palvelusetelin arvoa ei ole mitoitettu siten, että vaikeavammaisen saisi tosiasiasa välttämättömän avuntarpeensa turvattua. Samoin voidaan todeta myös se, että palvelusetelin arvo on tällöin alle sen kustannuksen mikä aiheutuisi palvelun tuottamisesta kunnan omana tuotantona.

Tehdyssä päätöksessä ei ole ollut nähtävillä minkäänlaisia laskelmia siitä, miten sääntökirjan palvelusetelien arvon on määritelty tai miten on kyseisiin arvoihin päästy, ja miten ne sosiaali- ja terveydenhuollosin palvelusetelilain mukaisesti olisivat kohtuulliset ja vastaisivat palvelun tuottamista kaupungin omana tuotantona. Ainoastaan päätöksen perusteluissa on mainittu, että arvon määrittelyssä on huomioitu palvelun tuottamiseen vaikuttavat kustannukset kaikkina vuorokauden ja kellonaikoina ja sitä kautta myös henkilökohtaisten avustajien työehdot.

Liitteenä olevasta laskelmasta voidaan kuitenkin huomata, että päätetyn sääntökirjan palvelusetelien arvot eivät kuitenkaan kata edes avustajan palkkauksesta aiheutuvia henkilöstökuluja kaikkina vuorokauden ja kellonaikoina, saati palvelun tuottamisen kokonaiskustannuksia. Ja jos kustannusvertailussa käytetään 30.4.2022 päättyneen TES:n tuntipalkkoja korotettuna 1,5 prosentilla, mikä voi hyvinkin olla käynnissä olevan TES neuvottelun tulos, niin sunnuntaina osalta palvelusetelin arvon ei tule kattamaan avustajan palkkauksesta aiheutuneita henkilöstökuluja ollenkaan.

Näin ollen voidaan todeta, että palvelusetelin arvo ei ole kohtuullinen, ja tästä johtuen vammaisen henkilön subjektiivinen oikeus vaarantuu, eikä hänellä näin ollen ole mahdollisuutta saada palveluja siinä laajuudessa ja sellaisin toimintamuodoin, kuin häntä koskevassa päätöksessä on päätetty.

17.5.2022

Koska päätetyssä vammaisten henkilökohtaisen avun palvelusetelin sääntökirja sisältää selkeästi sosiaali- ja terveydenhuollon palvelusetelin vastaisia asioita ja se on ristiriidassa vammaispalvelulain kanssa, niin tehty päätös pitää lainvastaisena perua, tai muuttaa niin, että se ei ole ristiriidassa vammaispalvelulain kanssa eikä sosiaali- ja terveydenhuollon palvelusetelilain vastainen.

Ystävällisesti

HELSINGIN INVALIDIEN YHDISTYS RY

talous- ja kiinteistöpäällikkö

LIITTEET

Avustajien henkilökustannukset 30042022 / +1,5%
avustajan henkilökustannus vs palvelusetelin arvo